

Української академії державного управління при Президентові України. – 1998. - № 2. – с. 262 – 271.

5. Стерлигова А.Н. Процессный подход к управлению как инструмент интеграции деятельности организации // Российское предпринимательство. — 2008. — № 2 Вып. 2 (106). — с. 91-95

6. Колесов О.С., Вацьківська А.В. Сучасні підходи до стратегічного управління управління розвитком підприємства в умовах господарювання / О.С Колесов., А.В. Вацьківська // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2012. - №2 (64).— с.43-49

7. Кашуба Я. М. Вибір методів та підходів стратегічного управління розвитком підприємництва/ Я. М Кашуба.// Економіка та держава. – 2011. - №9. – с.16-22

8. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://revolution.allbest.ru/management/00234762_0.html

9. Герчикова И.Н. “Менеджмент”, М–2000, издательское объединение “Юнити” 256 с.

10. Гур'янов А.Б. Системний підхід до стратегічного управління підприємством/ А.Б. Гур'янов, О.А Гришко // Економіка підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості № 34, 2011. - с. 274 – 277

11. Філіна С.В. Порівняльна характеристика основних підходів до управління. [Електронний ресурс] –

Режим доступу://www.viem.edu.ua/konf2/art.php?id=1105

12. Грант Р.М. Ресурсная теория конкурентных преимуществ: практические выводы для формулирования стратегии / Р.М. Грант // Вестник СПбГУ. Сер. 8 : Менеджмент. – 2003. – Вып. 3. – с. 47–75.

*Рецензент д.е.н., професор УПА Прохорова В.В.
Експерт редакційної колегії д.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.*

УДК 330.342.3

СУТНІСТЬ ТА СИСТЕМАТИЗУВАННЯ ПОНЯТТЯ «ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА»

Плохих Д. О., аспірант (УкрДАЗТ)

У статті проаналізовано та систематизовано існуючі визначення поняття «економічна безпека», які враховують захищеність ресурсів підприємства, визначено місце та роль економічної безпеки в цілях ефективного функціонування підприємства. Зазначено, що рівень економічної безпеки підприємства залежить від того, наскільки професійно керівництво та персонал спроможні уникнути загрози, ліквідувати негативні наслідки окремих складових зовнішнього і внутрішнього середовища.

Ключові слова: економічна безпека, підприємство, загрози, ризик.

СУЩНОСТЬ И СИСТЕМАТИЗИРОВАНИЕ ПОНЯТИЯ «ЭКОНОМИЧЕСКАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЯ»

Плохих Д. О., аспірант(УкрГАЗТ)

В статье проанализированы и систематизированы существующие определения понятия «экономической безопасности», которые учитывают защищенность ресурсов предприятия, определены место и роль экономической безопасности в целях эффективного функционирования предприятия. Отмечено, что уровень экономической безопасности предприятия зависит от того, насколько профессионально руководство и персонал способны избежать угрозы, ликвидировать негативные последствия отдельных составляющих внешней и внутренней среды.

Ключевые слова: экономическая безопасность, предприятие, угрозы, риск.

THE ESSENCE AND SYSTEMATIZATION OF THE CONCEPT «ECONOMIC SAFETY OF THE ENTERPRISE»

Plokhikh D. O., graduate (Ukrainian state Academy of railway transport)

In article are analyzed and systematized the existing concept of «economic security», which take into account the security of the enterprise of resources determined the place and role of economic security for the effective functioning of the enterprise. It is noted that the level of economic security of the enterprise depends on how professionally the management and staff are able to avoid the threat, to eliminate the negative impacts of separate components of the external and internal

environment.

Keywords: *economic security, the company, threat, risk.*

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. В сучасних умовах динамічного розвитку зовнішнього середовища, стану кризи національної економіки України, вітчизняним підприємствам доводиться діяти в умовах підвищеного ризику. Усі ці фактори підтверджують актуальність забезпечення економічної безпеки підприємства, оскільки саме воно є основою для процвітання та стабільного розвитку суб'єкта господарювання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням поняття економічної безпеки займалося багато як зарубіжних, так і вітчизняних вчених, таких як: Бендіков М.[1], Гапоненко В.[2], Беспалько А.[2], Власков А.[2], Дикань В.Л., Воловельська І.В.[4], Назаренко І.Л.(Плетникова І.Л) [5,15], Забродський В.[7], Ковальов Д. Сухорукова Т.[8], Козаченко Г. В., Пономарьов В. П., Ляшенко О. М.[9], Саллі В., Саллі С.[13], Шликов В.[14] та інші. Проте немає єдиної думки з визначення поняття «економічної безпеки», згідно з чим постає питання щодо його уточнення та визначення сутності. Розглянувши існуючі твердження з трактування поняття «економічна безпека», вважаємо доцільним удосконалити визначення шляхом його систематизації та уточнення.

Метою статті є аналіз деяких існуючих теоретичних визначень, їх групування та уточнення визначення поняття «економічна безпека підприємства».

Виклад основного матеріалу дослідження.

Сутність економічної системи загалом може бути розкрита лише в сукупності економічних законів і категорій, що групуються навколо них. Ядро такої системи (внутрішня сутність) з'ясовується в обґрунтуванні основного економічного закону, виявленні властивих йому внутрішніх суперечностей, боротьба між якими, як і між іншими аспектами суперечностей, є рушійною силою розвитку системи [7].

У ринкових умовах господарювання підприємство, як відкрита система, функціонує у складному зовнішньому середовищі, що характеризується нестабільністю та постійною динамікою. Таке середовище змушує керівництво швидко адаптуватися до нових умов, потребує знання законів розвитку та пошуку шляхів виживання в ринковій економіці, врахування чинників невизначеності та нестійкості економічного середовища.

Найважливішими факторами, що впливають на економічну безпеку підприємства, є ступінь досконалості законодавчої бази, рівень оподаткування, доступ на світові ринки збуту,

інвестиційна привабливість регіону, держави. Насамперед, економічна безпека підприємства залежить від економічної безпеки держави, регіону, адже ґрунтується на їхньому фінансовому, сировинному та виробничому потенціалі, перспективах розвитку [4].

На даний час не існує єдиного визначення поняття економічної безпеки. Кожен вчений трактує це поняття зі своєї точки зору, спираючись на базу власного дослідження. Багато вчених, трактуючи поняття «економічна безпека», зосереджуються, зазвичай, на одному з чинників або станів складових системи суб'єкта господарювання.

Пропонуємо систематизувати погляди різних науковців щодо визначення поняття «економічна безпека» підприємства, які зведені в таблиці 1.

Наведені вище визначення економічної безпеки підприємства, які відносяться в таблиці до стану ефективного використання ресурсів, безумовно свідчать про комплексний підхід до даного поняття, тому що вказують на найважливіші фактори забезпечення економічної безпеки підприємства. Проте не можемо не звернути увагу на те, що основна увага зосереджена на внутрішньому середовищі суб'єкта господарювання, а саме на ресурсному забезпеченні, разом з цим не розглядаються багато факторів зовнішнього впливу, які здебільшого і визначають наявність ресурсів та їх використання, а саме на характері та динаміці розвитку соціально-економічного та ринкового середовища функціонування підприємства, які здебільшого визначають і наявність ресурсів, і ефективність їх використання.

Визначення Козаченко Г.В. [9] характеризує фундаментальну складову економічної безпеки – відсутність протиріч інтересів підприємства з суб'єктами зовнішнього середовища, що позначає відсутність ознак кризового стану підприємства.

Підхід до економічної безпеки, як до стану захищеності діяльності підприємства, розроблений Бендіковим М. [1], Диканем В.Л., [5], Д. Ковальовим та Т. Сухоруковою [9], Плетниковою І.Л [13], є безумовно комплексним, проте не зовсім повним. Основною метою діяльності підприємства є максимізація прибутку, покращення праці всіх його функціональних і структурних елементів. Тому, на нашу думку, економічна безпека має передбачити не тільки протистояння загрозам і ризикам, а й покращення господарської діяльності підприємства шляхом підвищення його економічного потенціалу.

Економіка підприємства

Таблиця 1

Систематизація існуючих визначень поняття «економічна безпека підприємства»

Автори	Визначення поняття «економічна безпека підприємства»
1	2
Стан ефективного використання ресурсів	
Гапоненко В., Беспалько А., Власков А.[2]	Економічна безпека підприємства – це такий стан суб'єкта господарювання, за якого він при найбільш ефективному використанні корпоративних ресурсів досягає запобігання, послаблення чи захисту від існуючих небезпек та загроз чи інших непередбачуваних обставин та в основному забезпечує досягнення цілей.
Судоплатов А. Лекарев С.[16]	Безпека підприємства – це такий стан його правових, економічних та виробничих відносин, а також матеріальних, інтелектуальних та інформаційних ресурсів, який виражає здатність підприємства до стабільного функціонування.
Олейников С.А.[11]	Економічна безпека підприємства – стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів для подолання загроз і забезпечення стабільного функціонування підприємства сьогодні і в майбутньому.
Гармонізація економічних інтересів	
Козаченко Г. В., Пономарьов В. П., Ляшенко О. М.[9]	Міра гармонізації в часі й просторі економічних інтересів підприємства з інтересами пов'язаних з ним суб'єктів навколишнього середовища, які діють поза межами підприємства
Стан захищеності діяльності підприємства	
Бєндіков М.[1]	Економічна безпека підприємства – стан захищеності науково-технічного, виробничого та кадрового потенціалу підприємства від прямих (активних) або непрямих (пасивних) загроз.
Дикань В.Л., Назаренко І.Л.[5]	Економічна безпека підприємства – стан захищеності діяльності підприємства від всіх видів загроз, як зовнішніх, так і внутрішніх; стан, при якому забезпечується стабільне функціонування і прогресивний розвиток підприємства, досягається шляхом максимального ефективного використання наявних ресурсів і швидкої адаптації до умов середовища, що змінюється.
Д. Ковальов та Т. Сухорукова [8]	Захист діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього середовища, а також здатність швидко усунути різноманітні загрози чи пристосуватися до існуючих умов, які не позначаються негативно на його діяльності.
Плєтнікова І. Л [14]	Економічна безпека підприємства – це стан захищеності його діяльності від зовнішніх і внутрішніх загроз, а також здатність адаптуватися до існуючих умов, які не впливають негативно на його діяльність.
Шалагін Д.[17]	Економічна безпека підприємства – стан, у якому забезпечується мінімальний негативний вплив внутрішніх і зовнішніх загроз на діяльність та економічний результат підприємства
Стан знаходження стратегічного потенціалу	
Соколенко Т.М.[13]	економічна безпека підприємства – стан, при якому стратегічний потенціал підприємства знаходиться поблизу границь адаптивності, а погроза втрати економічної безпеки наростає в міру наближення ступеня адаптивності стратегічного потенціалу до граничної зони.
Стан організаційно-технологічної єдності підприємства	
Костюк Ж.С.[10]	Економічна безпека підприємства – це стан при якому досягається організаційно- технологічна єдність, висока якість та результативність, що забезпечує ефективне функціонування та стійкий розвиток підприємства на основі цілеспрямованого комплексу заходів запобігання чи послаблення негативного впливу зовнішніх та внутрішніх загроз.

Визначення економічної безпеки, як стану знаходження стратегічного потенціалу [12], базується

на економічних поняттях досягнення мети, функціонування підприємства. Загроза втрати економічної безпеки наростає лише при наблизненні ступеня адаптивності стратегічного потенціалу до граничної зони: при максимальному ризику наступу кризового стану підприємства. На наш погляд, економічна безпека має постійно функціонувати на підприємстві для забезпечення стійкої виробничої діяльності господарюючого суб'єкта, його конкурентоздатності, фінансової стійкості тощо.

Трактування «економічної безпеки» Костюк Ж.С. [10] є розгорнутим, але не надає належної уваги щодо постійної зміни навколишнього середовища, яке, на нашу думку, формує конкурентоздатність підприємства на ринку.

На думку автора, найбільш обґрунтованим є підхід до визначення безпеки як стану захищеності підприємства, розроблене Диканем В.Л. та Назаренко І.Л. [5]. Саме це трактування економічної безпеки найбільш повно розкриває суть даного поняття, акцентує увагу на протистоянні всіх видів загроз та стабільності господарюючого суб'єкта в умовах зміни навколишнього середовища.

Разом з тим, ми змушені констатувати, що високий рівень економічної безпеки підприємства безпосередньо залежить також від такого явища як тіньова економіка.

Методологічною основою розгляду проблеми тіньової економіки є системний підхід, який дає змогу розв'язувати складні задачі в різних сферах життєдіяльності. Важливий аспект розгорнутого наукового обґрунтування категорії «система» полягає в тому, що елементи перебувають у відношеннях і зв'язках не лише один з одним, а і з середовищем. Це положення найбільшою мірою відповідає системам, які самоорганізуються, а отже, відповідає вимогам синергетичного підходу. Використовуючи синергетичний підхід до розкриття сутності тіньової економіки, можна вважати, що вона є самовідтворюваним організмом, адаптується і пристосовується до будь-якої економічної системи та стає при цьому її невід'ємною частиною. [6]

Вважаємо за доцільне зазначити, що тіньовий сектор економіки наносить значний удар по легальним суб'єктам господарювання і дешевими підробками завдає шкоди якісній продукції. Економічна безпека на підприємстві повинна постійно боротися з підробними товарами шляхом створення в компанії підрозділу по захисту її торгової марки.

Як свідчить практика, галузі і компанії, що мають слабкі зв'язки з урядовими структурами, піддаються більшому натиску з боку підробок. Це дозволяє використати стратегію співпраці з державними структурами в розробці і впровадженні захисних заходів. Така співпраця може бути взаємовигідною, адже у компанії є досвід боротьби з підробками, а у держструктур досить владних

повноважень, щоб потіснити з ринку недобросовісних гравців. До того ж об'єднання зусиль компаній і урядових установ зменшує витрати кожної зі сторін і підвищує ефективність економічної безпеки.

Таким чином, на нашу думку, «економічна безпека підприємства» – стан захищеності функціонування підприємства від всіх видів загроз, що сприяє стабільності існування на ринку шляхом покращення його конкурентоздатності господарської діяльності та підвищення його економічного потенціалу в умовах постійної зміни навколишнього середовища та впровадження захисних заходів своєї діяльності.

Висновок. Науковим результатом даного дослідження є уточнення існуючого поняття «економічної безпеки підприємства», систематизування деяких визначень поняття «економічна безпека підприємства». Наведене поняття більш повно розкриває сутність питання і є перспективним для подальшого наукового дослідження у даному напрямі.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бендиков М.А. Экономическая безопасность промышленного предприятия в условиях кризисного развития [Текст] // Менеджмент в России и за рубежом. – 2002. – № 2. – С.17-29.
2. Гапоненко В.Ф. Экономическая безопасность предприятий. Подходы и принципы / В.Ф. Гапоненко, А.Л. Беспалько, А.С. Власков. – М.: Изд-во "Ось-89", 2007. – 208 с.
3. Дідченко О. І. Підходи до визначення поняття «економічна безпека підприємства» та роль держави в її формуванні [Текст] / О. І. Дідченко, А. О. Горпинич // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності : збірник наукових праць : у 2-х вип. / ПДТУ – Маріуполь, 2012. - Вип. 1, Т. 1. - С. 186-190.
4. Дикань В.Л. Економічна безпека підприємства [Текст]: навч. посібник. / В.Л. Дикань, І.В. Воловельська, О.В. Маковоз – Харків: УкрДАЗТ, 2011.-266с.
5. Дикань, В.Л. Комплексна методика визначення рівня економічної Монографія / В.Л. Дикань, І.Л. Назаренко; Українська державна академія залізничного транспорту – Харків: УкрДАЗТ, 2011. - 142 с.
6. Економічна безпека : навч. посіб. / за ред. З.С. Варналія. – К. : Знання, 2009. – 648с.
7. Економічна енциклопедія : У трьох томах. Т.3 / Редкол.: ...С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 952с.
8. Забродский В. Теоретические основы оценки экономической безопасности отрасли и фирмы / В. Забродский, Н. Капустин // Бизнес. – 1999. – № 13. – С. 27–30.

9. Ковалев Д. Экономическая безопасность [Текст] / Д. Ковальов, Т. Сухорукова // Экономика Украины. – 1998. – №10. – С. 48-51.
10. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення : [монографія] / Козаченко Г. В., Пономарьов В. П., Ляшенко О. М. – К. : Лібра, 2003. – 280 с.
11. Костюк Ж.С. Сутність поняття «економічна безпека підприємств залізничного транспорту» // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2013. – № 41. – С. – 173-178.
12. Основы экономической безопасности (государство, регион, предприятие, личность) / [под ред. Е.А. Олейникова]. – М.: Интел-Синтез, 1997. – 288 с.
13. Салли В.И. К созданию системы оценки состояния угольных шахт / В.И. Салли, С.В. Салли // Уголь Украины. – 2009. – № 6. – С. 35-38.
14. Соколенко Т.М. Економічна безпека підприємства в умовах транзитивної економіки // Сучасна наука ХХІ століття: збірка міжнародних наук.-практ. інтернет-конф. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/18969/1/mmi2011_3_1_175_180.pdf
15. Плетникова І. Л. Визначення рівня і забезпечення економічної безпеки залізниці : автореф. дис. на здобуття наук, ступня канд. екон. наук : спец. 08.07.04 «Економіка транспорту і зв'язку» / Харківська держ. академія залізничного транспорту / І. Л. Плетникова – Харків, 2001. – 15 с.
16. Судоплатов А. П. Безопасность предпринимательской деятельности / А.П. Судоплатов, С.В. Лекарев. – М. : Изд-во ОЛМА-ПРЕСС, 2001. – 382 с.
17. Шалагин Д. А. Методологические основы формирования экономической безопасности предприятия // Вестник Белорусского национального технического университета. – 2009. – № 1. – С. 98-102.
18. Шемаєва Л.Г. Економічна безпека підприємств у стратегічній взаємодії з суб'єктами зовнішнього середовища: автореф. дис. д-ра. екон. наук / Л.Г. Шемаєва. – К., 2010. – 39 с.
19. Шлыков В. В. Комплексное обеспечение экономической безопасности предприятия / В. В. Шлыков. – СПб : 1999. – 138 с.
20. Экономическая безопасность хозяйственных систем / [под общей редакцией А.В. Колосова]. – М. : Изд-во РАГС, 2001. – 446 с.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Кірдіна О.Г.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Назаренко І.Л.*

УДК 331.107.5:656.2

ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ КОРПОРАТИВНОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ В РАМКАХ КОРПОРАТИВНОЙ СТРУКТУРЫ «МЕТЗАЛМАШБУДЕНЕРГО»

Посохов И. М., доцент (НТУ «ХПИ»)

У статті розглядаються питання створення корпоративної структури "МЕТЗАЛМАШБУДЕНЕРГО" на засадах державно-приватного партнерства і побудови організаційно-економічного механізму корпоративного взаємодії в рамках створюваної корпоративної структури, визначено його сутність, виділені внутрішній і зовнішній рівні корпоративного взаємодії, розкрито структура кожного з рівнів, а також обґрунтовані результати забезпечення ефективності корпоративного взаємодії на внутрішньому і зовнішньому рівнях.

Ключові слова: корпоративна структура, організаційно-економічний механізм, зовнішній рівень, внутрішній рівень, державно-приватне партнерство, корпорація підприємств, що співпрацюють із залізничним транспортом.

ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ МЕХАНИЗМ КОРПОРАТИВНОГО ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ В РАМКАХ КОРПОРАТИВНОЙ СТРУКТУРЫ «МЕТЗАЛМАШБУДЕНЕРГО»

Посохов И. М., доцент (НТУ «ХПИ»)

В статье рассматриваются вопросы по созданию корпоративной структуры "МЕТЗАЛМАШБУДЕНЕРГО" на основах государственно-частного партнерства и построению организационно-экономического механизма

© Посохов И.М.